

Аналіз проектів представлених на містобудівельному конкурсі на створення концепції громадського центру району Сихів у м. Львові

Андрій Шуляр

Кафедра дизайну архітектурного середовища,

Національний університет "Львівська політехніка", УКРАЇНА, м.Львів, вул.С.Бандери, 12, E-mail: ashulyar@gmail.com

Abstract — There has been conducted a comparative analysis on town-planning competition of creating conception of community centre in Sykhiv district in Lviv. According to results of this competition it has been now investigating a process of introduction new types of dwellings with multiplicity community functions into a plan structure.

Ключові слова – town-planning competition, community centre, dwellings with multiplicity community functions/

Постановка проблеми. Для покращення містобудівельної ситуації на Сихові, Львівська міська адміністрація оголосила містобудівельний конкурс на кращу архітектурно-містобудівну концепцію громадського центру району. Завданням конкурсу стояло запроєктувати громадський центр житлового району Сихів як багатофункціональну просторово розвинуту систему, сформовану групою типологічних функціональних комплексів. У структурі громадського центру Сихова потрібно було передбачити об'єкти адміністративно-ділового, торгово-побутового, лікувально-оздоровчого, культурно-просвітницького комплексів і комплексу дозвілля та розваг. Також було задано, що функції повинні розподілятися у наступному співвідношенні: адміністративно-ділова зона – 10%; торгово-побутова – 10%; лікувально-оздоровча – 10%; культурно-просвітницька – 30%; зона дозвілля, спорту і розваг – 40% [5]. Перед учасниками стояло кілька обов'язкових задач, які потребували вирішення, зокрема: передбачити розвиток центру району вздовж проспекту Червоної Калини з майбутнім доведенням його до кільцевої автомобільної дороги; модернізувати транспортно-пішохідні зв'язки вздовж проспекту Червоної Калини; створити багаторівневу композицію громадського центру з активним використанням підземного простору для розташування об'єктів технічного та господарського обслуговування; забезпечити взаємозв'язок будівель громадського центру з системою просторів природного ландшафту місцевості та інші [5].

Мета статті. Узагальнити результати проведеного містобудівного конкурсу з точки зору впровадження різних типів багатофункціональних житлово-громадських комплексів в структуру центру житлового району на прикладі Сихова у Львові.

I. Вступ

Сихів — спальний район на півдні Львова. Тут проживає понад 300 тис. мешканців. Цей район часто

виступав у ролі альтернативи традиційному Львову. Його протиставляють історичному центру та глорифікованому багатому минулому міста. Цей район уособлює недавнє минуле, проте трансформації, які відбувалися з містом, залишили тут помітні відбитки. Сихів до середини минулого століття був селом біля Львова. У 60-их роках ХХ століття його майже повністю зруйнували під час соціалістичної індустріалізації, хоч де-не-де село збереглося ще до нині. Те, що виникло на його місці, є досконалим прикладом житлового району – головної просторової одиниці соціалістичного міста часів радянської урбанізації. Проте новий Сихів так і залишився незавершеним урбанізаційним проектом, невдалою спробою створити урбаністичний простір за принципами соціалістичного реалізму. Про незавершеність формування простору району свідчить його неповноцінна інфраструктура громадського обслуговування та громадського життя загалом. Здебільшого, завершити будівництво району не вдалося через брак коштів [4].

II. Огляд конкурсних проектів

На конкурсі було представлено дев'ять проектів авторів з різних країн, шість із яких було відзначено та премійовано членами журі. У даній статті ми розглянемо та спробуємо зробити короткий аналіз премійованих робіт.

Проект авторів Юрія Приведи, Дмитра Сорокевича та Івана Бардецького був відзначений заохочувальною премією. Основною проблематикою, котра потребувала вирішення, автори визначили поділ району проспектом Червоної Калини на дві частини. На думку авторів, одним із визначальних недоліків є той факт, що місцеве архітектурне середовище не співмасштабне з людиною і не комфортне для людини-пішохода. За основу було взято вже існуючі пішохідні зв'язки, створені стихійно самими мешканцями. Пішохідний та транспортний рух, згідно з проектом, у місцях його найбільшої інтенсивності був поділений на різні рівні. Таким чином, - контакт пішохідних зв'язків з транспортною магістраллю запроєктований точково – у задалегідь передбачених місцях. Таке вирішення допомогло збільшити навантаження на транспортні та пішохідні магістралі, і цим – самим збільшити їх пропускі здатність. Також проектом передбачено будівництво лінії рейкового електротранспорту вздовж проспекту Червоної Калини. Далі, вглиб району, пересування здійснюється за напрямками окремих пішохідних

шляхів, які в місцях перетину утворюють вузли громадського простору. Цей громадський простір повинен нести на собі також функції обслуговування населення – комерційні та адміністративні.

Таким чином, завдяки розділенню транспорту та пішохідних шляхів на різні рівні, пересування всередині району повинно стати швидшим, та безпечнішим. Зокрема, завдяки такій багаторівневій структурі різні частини району перебувають між собою у тіснішому контакті, цим самим формуючи середовище більш сприятливе та багатофункціональне. Недоліком даного проекту можна назвати дещо однобоке бачення проблематики району. Зокрема, авторами не передбачено формування окремого адміністративного, чи культурно-просвітницького, чи лікувально-оздоровчого сектора. Попри ці недоліки, проект є цікавим завдяки тому, що обрано певний один засіб вирішення найгострішої проблематики району. Поява цих змін потягнула б за собою і ряд інших змін, що пішли би на користь мешканцям Сихова.

Проект авторів Юрія Джигіля, Лілії Виноградової та Андрія Шуляра (Україна) був також відзначений заохочувальною премією.

Автори цього проекту поставили собі за завдання формування окремого громадського багатофункціонального простору на місці, розташованому біля перетину проспекту Червоної Калини та вулиці Сихівської. Цей багатофункціональний простір повинен був також взяти на себе функцію центру району Сихів. Така потреба у власному громадському центрі обґрунтована тим, що Сихів є віддаленим „спальним” районом, котрий межує з містом через райони здебільшого промислової забудови. Потреба в такому центрі стояла також в ідеологічній площині, оскільки Львів стає дедалі поліцентричним, і єдиний історичний центр вже не може нести на собі тих навантажень, які би задовольнили потреби мешканців різних його частин.

За задумом авторів, архітектурною домінантою громадського центру Сихова повинен був стати вже існуючий Храм Різдва Пресвятої Богородиці. Довкола нього планувалось звести підковоподібну споруду з озеленими терасованими дахами, що каскадом знижувались в напрямку храму. Ця споруда повинна була бути насичена функціями переважно культурно-освітнього характеру. Тут планувалось розмістити виставкові галереї, молодіжні центри та інші громадські функції. Таким чином утворювався елемент паркового середовища у формі амфітеатру, в центрі якого знаходилась церква. З іншого боку, було передбачено формування рекреаційно-ландшафтного парку на місці існуючого лісу. Початок цього парку заплановано підкреслити за допомогою бульвару та нової вулиці, яка повинна була сполучити між собою вулиці Скрипника та Зубрівську. Простір між парком та новим комплексом навколо церкви повинен був забудовуватись багатофункціональними житлово-громадськими спорудами. Ця забудова несла в собі як чітко запрограмований характер – як от будівництво

готелю, торгово-офісних, адміністративних та лікувально-оздоровчих центрів; так і характер вільного, стихійного та гнучкого насичення різноманітними культурними, побутовими, розважальними та обслуговуючими функціями. Споруди повинні були формуватись вздовж пішохідної громадської вулиці, насиченої пасажами внутрішніми дворами та переходами. Для того, щоб пов'язати між собою простори, різні за характером та призначенням, автори формували, нанизуючи їх на функціональну та візуальну вісь, що прокладена перпендикулярно проспекту Червоної Калини від перехрестя його з вулицею Сихівською. Ця вісь у перспективі повинна привести до об'єктів, що заплановано збудувати для проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 року на вулиці Стрийській. Щоб поєднати між собою частини району по обидва боки від транспортної магістралі, заплановано збудувати декілька підземних переходів з торговими молами. Центральний підземний перехід запроєктовано у двох рівнях і сполучено з проєктованим підземним торговим центром, що розташовано під сквером біля існуючого кінотеатру.

Таким чином, за даним задумом можна отримати широку палітру багатофункціональних просторів, що плавно переходять з одного в інший і створювали б найцікавіші види перспективи та функціональні середовища різного характеру на будь-який смак. Недоліком даного проекту можна вважати недостатню радикальну зміну системи транспортного руху, що передбачає лише будівництво естакади для руху електротранспорту та формування нових вулиць всередині проєктованого громадського центру. З іншого боку, за даним проєктом, в район дисперсних кваталів принесено забудову регулярного характеру, масштаб якої характерний більш для історичного центру Львова, а не для Сихова. Це неодмінно повинно надати мешканцям району більшого відчуття ідентичності львів'янина, що неодмінно позитивно відобразиться характері та динаміці життя на Сихові.

Проект архітектурної майстерні „Czora i Czora” (Польща) дечим нагадував попередній проєкт з тією різницею, що перший пропонував більш радикальні методи реорганізації середовища. Натомість, даний проєкт зберігає існуючі будівлі супермаркетів та об'єкти поточного будівництва і включає їх у проєктовану структуру. Також в даному проєкті передбачено перенесення пішохідного руху над транспортною магістраллю і формування надземної площі перед церквою. Громадський простір формується довкола пішохідної осі що з'єднує між собою греко-католицьку церкву та молитовний будинок євангелістів. Ця пішохідна вісь формується як громадська вулиця, до котрої примикають інші вулиці, площі та будівлі різні за функцією формуючи цим багатофункціональний простір. Недоліком можна вважати погану доступність транспорту всередину багатофункціональних кваталів, що могло б призвести до ускладнень пов'язаних з технологічним функціонуванням комплексу.

Проект авторів Зигмунда Книшевського (Франція), Мар'яни Борсюк, Максима Павлея, Олега Козачука (Україна), теж відзначений заохочувальною премією, пропонує найбільш радикальне вирішення даного містобудівного питання. За задумом авторів, територія транспортної магістралі та примикаючих проїздів, проходів і площ повинна заповнитись багаторівневою складною за своєю організацією структурою, багатфункціональних утворень під покриттям аморфної форми. Розподілення функцій всередині структури відбувається за принципом багатшарового пирога: для технологічних та процесів руху транспорту відводяться нижні рівні, обслуговуюча та комерційна функція займає середній рівень, а функція громадська та рекреаційна знаходиться на верхніх рівнях. Це вирішення дозволяє багатократно використовувати територію. Крім того, така грандіозна футуристична структура дозволяє розширити громадську функцію на всю територію району і тим самим скоротити час пересування мешканців від свого житла до місця отримання тої чи іншої послуги, а багаторівневе зонування дозволяє забезпечити транспортну доступність по всій території громадського центру. Попри всі переваги такого рішення, слід відзначити його численні недоліки. Найпершим і найвагомим є надмірна утопічність та складність впровадження цього проекту. Такі структури вимагають впровадження складних та дорогих технологій, що неодмінно вплине на якість будівництва та ризикує показати нюанси, які раніше не були враховані, і в процесі будівництва та функціонування такої структури впливають на поверхню. Невдалим прийомом можна назвати намагання авторів нав'язати своє бачення функціонування вже існуючого містобудівельного утворення, яким є район Сихів. Негативним є проектування величезних будівель в існуючому сформованому масштабі, які протиставлені оточуючому середовищу. Такий підхід тяжіє до гігантomanії, що не є характерним для архітектурної традиції Львова.

Проект архітектурного бюро „Krook & Tjader” (Швеція) був відзначений другою премією. Для будівництва нового громадського центру Сихова, в даному проекті було запропоновано принцип експерименту і поступовості. Автори даного проекту взяли за основу характер забудови притаманний для історичних центрів європейських міст, зокрема Львова. Запроектовано кілька багатфункціональних громадських кварталів котрі контрастують з навколишнім середовищем завдяки своїй підвищеній щільності. Всередині цих кварталів формується велика кількість громадських просторів та пішохідних вулиць. Основним транспортно-пересадочним вузлом слугує перетин проєктованих кварталів із існуючою магістраллю проспекту Червоної Калини. Місцем для експерименту обрано площу між церквою та супермаркетом „Арсен”. Внутрішньоквартальний простір зоновано за принципом паралельного функціонального зонування. Далі громадські квартали

переходять у громадський урбаністичний парк, котрий, в свою чергу, переходить у парк ландшафтно-рекреаційний [5]. Паралельне зонування за функціями дозволило зробити плавним перехід від одної зони до іншої, від більш насиченого та динамічного громадського життя до спокійнішого відпочинкового. Внутрішньоквартальному простору нової громадської забудови надано гнучку програму розвитку, що дозволить заповнити його згідно з першочерговими і актуальними потребами мешканців. Також це дозволяє безболісно змінювати профіль функціонування тої чи іншої частини комплексу. До недоліків даного проекту можна віднести слабо розвинену систему підземних комунікацій, що призводить до втрати потенційних можливостей використання підземного простору. Іншим недоліком може стати дещо чужорідний характер проєктованої забудови і надмірно контрастне поєднання її з існуючою.

Проект архітектурного бюро „Domorinthos” (Греція), котрий удостоєний першої премії, взяв на себе дуже амбітні плани. Автори проекту зробили ставку на заповнення просторів між існуючою забудовою, котра є дуже великою і створення нових проходів, проїздів, візуальних перспектив, архітектурних елементів та фонів для різної забудови. За словами авторів, це повинно дати поштовх до нових можливостей реалізації мешканцями своїх потреб та прагнень. Згідно з цим проектом, роздільна смуга проспекту Червоної калини збільшується у ширині та заповнюється громадською забудовою по всій довжині, котра приблизно дорівнює двом кілометрам. Таким чином, проспект ділиться на дві окремі паралельні вулиці, що з'єднуються між собою у місцях розривів у новій проєктованій квартальній забудові. Нова забудова покривається озелененими дахами, що створює додаткові місця для рекреації. Характер нової забудови за проектом матиме наголос на горизонтальні лінії і контрастуватиме з вертикальністю існуючої житлової забудови Сихова. Також пропонується утворити вздовж проспекту так званий міський партер шляхом виносу житлової функції з перших поверхів існуючих житлових будинків і наповнення їх громадськими та комерційними функціями. Територію існуючого лісу пропонується облагородити і привести до рівня рекреаційного парку. Для цього в основному застосуються нескладні методи, такі як нове денне освітлення різного роду алеї та відпочинкові майданчики. Загалом цей парк, згідно з проектом, повинен служити з'єднанням між Сиховом та районом автовокзалу та вулиці Стрийської. Щодо дорожньо-транспортної ситуації, то згідно з проектом швидкість руху транспорту повинна значно зменшитись, не займати так багато місця, як сьогодні за рахунок розділення проспекту на дві окремі вулиці. Це повинно створити середовище більш привітне для пішохідного руху та розвантажити транспортну напругу в окремих точках району тим самим розосередивши її [5]. Слабким місцем даного проекту можна назвати його деяку утопічність. Це можна

списати на те, що його автори слабо знайомі з місцевими містобудівними нормами. Для підтвердження можна навести той факт, що розширення проїжджої частини проспекту вимагає зміни червоних ліній забудови, що веде до значних обсягів робіт із виносу існуючої інженерної інфраструктури. Наближення магістралі до існуючої багатоповерхової забудови заборонено з огляду на те, що будинки такої поверховості потребують мінімальних встановлених розривів у забудові. Це зумовлено місцевими протипожежними, сейсмічними та іншими вимогами. З іншого боку, проект є цікавим завдяки тому, що він не дає чітких вказівок щодо майбутньої забудови, а створює програму-сценарій подальшого можливого розвитку району. Його ідеї неодмінно знайдуть своє відображення у подальших містобудівельних розробках території району Сихів.

III. Узагальнення результатів конкурсу

Оглядаючи та аналізуючи вищезгадані проекти, можна підвести певні підсумки. Виходячи з проблематики даного місця можна сказати, що всі проекти мали на меті трансформувати район у самостійне урбаністичне утворення – такий собі субцентр міста Львова. Для досягнення цієї мети, автори використовували різні методи. Спільними рисами всіх проектів було намагання ущільнити існуючу забудову і принести характер багатофункціональності в дане монофункціональне середовище. Іншою характерною рисою було те, що переважно у всіх проектах було сформоване центральне ядро у районі перехрестя проспекту Червоної Калини з вулицею Сихівською, яке брало на себе найбільше навантаження за функціями, за транспортними розв'язками, за динамікою громадського життя та руху. Далі від цього ядра середовище плавно переходить у більш спокійне, набуваючи все менш громадського та все більш житлового та рекреаційного характеру. Невід'ємну роль у всіх проектах відіграє необхідність у зелених відпочинкових територіях таких як ландшафтний та урбаністичний парк, бульвар чи озеленений сквер. Між територіями найбільш активною (громадською) та спокійнішою (житлово-рекреаційною) присутні різного роду буферні зони у вигляді громадського обслуговування населення, котре повинно мати контакт як з комерційно-громадською, так і з

житловою зоною. Різниця полягає в тому, що один авторський колектив вибрав для цього вертикальний принцип зонування, інші – паралельний або центричний принцип. Згідно з оцінками журі, в даній містобудівній ситуації найефективнішим став паралельний принцип функціонального зонування, запропонований у проекті переможців конкурсу. В такому випадку, можна зробити висновок, що вирішальним чинником для обрання принципу функціонального зонування став характер трансформації транспортної артерії (проспекту Червоної Калини). Іншим чинником є характер та поверховість існуючої забудови. Тут усі автори є одностайними у тому плані, що необхідно формувати силует із елементів, котрі між собою різняться. Це сформує багату палітру середовища, що повинно створити цікавість і надихнути людей до активнішого життя всередині цих кварталів. Ефект збагачення архітектурного середовища досягається також завдяки багатофункціональності території та забудови.

Висновок

Принцип багатофункціональності та інтеграції різнопрофільних територій, що був закладений у завданні, відбився у всіх проектах представлених на у фіналі. Він дає змогу вийти на новий рівень протікання процесів та відносин між людьми у структурі житлового району.

References

- [1] Градов Г. А. Город и Быт. Перспективы развития системы и типов общественных зданий. Центр научно-технической информации по гражданскому строительству в архитектуре. – М., 1968.
- [2] Обзорная информация. Новые типы жилых домов для последующего этапа массового городского строительства. – М., ЦНТИ по гражданскому строительству и архитектуре. 1979.
- [3] Обзорная информация. Практика строительства и проектирования помещений общественного назначения, размещаемых в жилых домах. – М., ЦНТИ по гражданскому строительству и архитектуре. 1983;
- [4] <http://www.lvivcenter.org/uk/researchprojects/sykhiv/>
- [5] <http://archilviv.city-adm.lviv.ua/ua/content/category/1/1/9/>